

Визнати досудове розслідування закінченим – значить визнати, що немає необхідності проведення слідчих (розшукових) чи інших процесуальних дій, спрямованих на збирання, перевірку і дослідження доказів: усі необхідні докази для ухвалення підсумкового рішення зібрані, перевірені, досліджені і належним чином оцінені.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку із прийняттям Кримінального процесуального кодексу України». – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 376 с.
2. Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2147%D0%B0-19/page>.
3. Дубинский А.Я. Прекращение уголовного дела в стадии дознания и предварительного следствия : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / А.Я. Дубинский. – К. : Киевский гос. ун-т. им. Т. Г. Шевченко, 1971. – 20 с.

Аліна Леонідівна Коваленко – студентка III курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Марина Олександрівна Колесник – старший викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ

НІВЕЛЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Запровадження інституту негласних слідчих (розшукових) дій до вітчизняного кримінального процесуального законодавства обумовило потребу закріплення науково обґрунтованого механізму реалізації їх результатів у кримінальному процесі й, зокрема, у кримінально-процесуальному доказуванні.

У кримінальному процесуальному законодавстві щодо використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій зазначено лише, що протоколи проведення негласних слідчих (розшукових) дій, аудіо- або відеозаписи, фотознімки, інші результати, здобуті за допомогою застосування технічних засобів, вилучені під час їх проведення, речі і документи або їх копії можуть використовуватися в доказуванні на тих самих підставах, що і результати проведення інших слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування (ч. 1 ст. 255 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України)) [1]. Також закон

передбачає можливість допиту осіб, які проводили негласні слідчі (розшукові) дії, як свідків (ч. 2 ст. 256 КПК України) та осіб, з приводу дій або контактів яких проводилися такі дії (ч. 3 ст. 256 КПК України). Статтею 257 КПК України передбачений випадок використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій в іншому кримінальному провадженні [1].

Такі досить стислі за змістом правові конструкції щодо використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій не повною мірою забезпечують ефективне використання результатів негласних засобів отримання інформації про злочин у кримінальному процесі, не створюють ефективної моделі вирішення проблеми їх використання в прикладній площині, про що зазначають 18% опитаних слідчих ОВС та СБ України.

У КПК України термін «результати негласних слідчих (розшукових) дій» використовується без розкриття його поняття, сутності, змісту та без визначення видів цих результатів. При цьому розуміння поняття результатів негласних слідчих (розшукових) дій має велике практичне значення, адже проблеми, які виникають в ході їх використання, у більшості своїй пов'язані з нерозумінням того, що саме представляють собою відповідні результати.

Не вносить ясності у питання визначення сутності й видів результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій й Інструкція «Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні» [2]. Так, у розділі IV, що регламентує фіксацію результатів негласних слідчих (розшукових) дій та дослідження інформації, йдеться здебільшого про протокол негласної слідчої (розшукової) дії з додатками (пп. 4.1, 4.3, 4.4, 4.6 та ін.).

Слід зазначити, що в сучасній кримінально-процесуальній науці єдності у підходах до визначення результатів негласних слідчих (розшукових) дій немає. Так, М. В. Багрій та В. В. Луцик під результатами негласних слідчих (розшукових) дій пропонують розуміти відомості, одержані суб'єктами, уповноваженими на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, та зафіксовані у процесуально визначеній формі (протокол, додатку до нього), а також предмети, речовини, документи, вилучені під час їх проведення, які можуть мати значення для встановлення обставин кримінального провадження або правильного та ефективного проведення розслідування [3, с. 29].

Також автори наводять визначення матеріалів негласних слідчих (розшукових) дій, якими, на їх погляд, є інформація, отримана відповідно до мети проведення негласних слідчих (розшукових) дій та зафіксована на матеріальному носії [3, с. 29]. Обов'язковими вимогами до матеріалів негласних слідчих (розшукових) дій є те, що вони відображають інформацію, здобуту відповідно до мети кримінального провадження та

зафіксовану у порядку, визначеному законодавчими та відомчими актами [3, с. 29].

Зі змісту наведеного визначення, а також запропонованих етапів залучення результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні можна зробити висновок, що результатами негласних слідчих (розшукових) дій науковці вважають «відомості (предмети, документи)» [4, с. 220]. Автори зазначають, що «зміст відомостей фактично зафіксований в матеріалах негласних слідчих (розшукових) дій (інформація про певних осіб, їх діяльність, предмети, документи та ін.)» [4, с. 221], із чого можна зробити висновок, що поняття «інформація» розуміється вченими вужче за поняття «відомості», оскільки до змісту останніх включають також предмети та документи. Із зауваження авторів, що «на підставі оцінки у прокурора (слідчого) формується уявлення про доцільність використання отриманих результатів (матеріалів) у кримінальному провадженні» можна зробити висновок про ототожнення ними понять «результати» й «матеріали» негласних слідчих (розшукових) дій [4, с. 222]. Однак, у кримінальному судочинстві, а тим більше у кримінальному процесуальному доказуванні нематеріалізована інформація, відомості, що не знаходять свого матеріально-фіксованого відображення у матеріалах негласних слідчих (розшукових) дій, використовуватися не можуть.

Отже, результати негласних слідчих (розшукових) дій розглядаються лише як матеріально фіксовані джерела, що виникають у процесі проведення негласних слідчих (розшукових) дій та містять певну інформацію, відомості, тобто у вузькому значенні. Результати таких дій для їх подальшого використання, у т.ч. й у кримінальному процесуальному доказуванні, мають бути трансформовані у передбачену матеріальну форму – відповідні матеріали негласних слідчих (розшукових) дій. Сама лише змістовна складова результатів їх проведення – інформація, що отримується в результаті їх проведення, не дозволяє її використовувати в інтересах кримінального судочинства [5].

Процедура проведення негласних слідчих дій являє собою ускладнений алгоритм дій, порушення якого передбачає відповідальність у виді недопустимості результатів відповідної дії як доказу. Можна визначити низку найпоширеніших помилок, які призводять до нівелювання такими результатами: протокол про проведення негласних слідчих (розшукових) дій складений не в день їх проведення; підписання протоколу іншими оперативними співробітниками, які фактично цих дій не проводили; затяжна (на практиці) процедура розсекречування матеріальних носіїв інформації про негласні слідчі (розшукові) дії; традиційні відмови зняти гриф секретності із ухвал слідчих суддів про надання дозволу на їх проведення; невідповідність протоколів про їх проведення інформації не матеріальних носіях (наприклад, стенограма розмови не відповідає сказаному насправді), тощо [6].

Враховуючи те, що законодавство не забезпечує учасників відповідних відносин достатньою інформацією з даного питання, для захисників існує достатня кількість варіантів оскаржувати результати тієї чи іншої негласної слідчої (розшукової) дії, і такі скарги на практиці часто задовольняються. Тому слідчому потрібно приділяти максимум уваги при проведенні негласної слідчої дії, а також для оформлення її результатів.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/4651-17>.
2. Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : Інструкція затверджена Наказом Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, МВС України, Адміністрації державної прикордонної служби України, Міністерства юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1687/5/ від 16.11.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>.
3. НСРД [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/42544>.
4. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні: навчально-практичний посібник / С. С. Кудінов, Р. М. Шехавцов, О. М. Дроздов, С. О. Гриненко. – Х. : «Оберіг», 2013. – 344 с.
5. Кримінально-процесуальний кодекс. Науково-практичний коментар [Електронний ресурс]. – Навчальні матеріали – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1504011749390/pravo/vikoristannya_rezultativ_n_eglasnih_slidchih_rozshukovih_diy_dokazuvanni.
6. Негласні слідчі (розшукові) дії. Сучасні тенденції роботи захисника щодо їх результатів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uaa.org.ua/uploads2/2016/Тригуб.pdf>.

Юлія Вікторівна Ланчак – студентка II курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Марина Олександрівна Колесник** – старший
викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ

Одним з актуальних питань розвитку кримінально-правової науки в Україні є аналіз проблем кримінальної відповідальності за злочини проти